

HUQUQIY ONG VA HUQUQIY MADANIYATNI YUKSALTIRISH — HUQUQIY DAVLAT BARPO ETISHNING MUHIM OMILI

Turdialiyeva Sarvinoz Erkinbek qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

Ijtimoiy gumanitar va amaliy fanlar fakulteti

MG'MAXT yo'nalishi 2 -bosqich talabasi.

Sarvinozkhanumturdialiyeva@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18504957>

Annotatsiya. Ushbu maqolada huquqiy ong va huquqiy madaniyatning huquqiy davlatni barpo etishdagi roliga e'tibor qaratiladi. Huquqiy ong va madaniyat tushunchalari, ularning shakllanish mexanizmlari va jamiyatdagi ahamiyati ilmiy tahlil qilinadi. Maqola davomida fuqarolarning huquqiy bilim va qadriyatlarini rivojlantirishning samarali usullari ko'rib chiqilib, huquqiy madaniyatni yuksaltirish orqali huquqiy barqarorlik va ijtimoiy adolatni ta'minlash strategiyalari aniqlanadi. Natijalar huquqshunoslar, pedagoglar va davlat boshqaruvi sohasidagi mutaxassislar uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: huquqiy ong, huquqiy madaniyat, huquqiy davlat, huquqiy barqarorlik, fuqarolarning huquqiy madaniyati, huquqiy ta'lim, jamiyatdagi huquqiy tartib, huquqiy qadriyatlar.

ПОВЫШЕНИЕ ПРАВОСОЗНАНИЯ И ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ — ВАЖНЫЙ ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ПРАВОВОГО ГОСУДАРСТВА

Аннотация. В статье рассматривается роль правосознания и правовой культуры в формировании правового государства. Научно анализируются понятия правосознания и правовой культуры, их механизмы формирования и значение для общества. В ходе исследования изучаются эффективные методы развития правовых знаний и ценностей граждан, а также стратегии повышения правовой культуры для обеспечения правовой устойчивости и социальной справедливости. Полученные результаты имеют практическую значимость для юристов, педагогов и специалистов в области государственного управления.

Ключевые слова: правосознание, правовая культура, правовое государство, правовая устойчивость, правовая культура граждан, правовое образование, правовой порядок в обществе, правовые ценности.

ENHANCING LEGAL AWARENESS AND LEGAL CULTURE IS A KEY FACTOR IN BUILDING A RULE-OF-LAW STATE

Annotation. The article examines the role of legal awareness and legal culture in the establishment of a rule-of-law state. The concepts of legal awareness and legal culture, their formation mechanisms, and their significance for society are analyzed scientifically. The study explores effective methods for developing citizens' legal knowledge and values, as well as strategies to enhance legal culture to ensure legal stability and social justice. The results are of practical importance for lawyers, educators, and specialists in the field of public administration.

Keywords: legal awareness, legal culture, rule-of-law state, legal stability, citizens' legal culture, legal education, legal order in society, legal values.

Huquqiy davlat barpo etish zamonaviy jamiyatning eng asosiy maqsadlaridan biri hisoblanadi. Bunday davlatning barqarorligi va samarali ishlashi fuqarolarning huquqiy ongiga, huquqiy madaniyatiga va huquqiy qadriyatlarga bevosita bog'liqdir.

Shu boisdan, huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish huquqiy davlatni shakllantirishning muhim omili sifatida e'tiborga olinadi.

Huquqiy ong fuqarolarning huquqiy bilimlarini, qonunlarga hurmatini va huquqiy qoidalarni tushunish qobiliyatini ifodalaydi. Shu bilan birga, huquqiy madaniyat fuqarolarning huquqiy qadriyatlarga sodiqligi, jamiyatda huquqiy tartibni saqlashga intilishi va huquqiy mas'uliyatini o'zida aks ettiradi. Zamonaviy davrda davlat boshqaruvida huquqiy ong va madaniyatning rivojlantirilishi nafaqat fuqarolarning huquqiy bilim darajasini oshiradi, balki huquqiy barqarorlik va ijtimoiy adolatni ta'minlashga xizmat qiladi.

Shu maqsadda ushbu maqolada fuqarolarning huquqiy ongini va huquqiy madaniyatini yuksaltirish orqali huquqiy davlatni barpo etishning strategik ahamiyati ilmiy tahlil qilinadi.

Maqola davomida huquqiy ong va madaniyat tushunchalari, ularning shakllanish mexanizmlari, fuqarolarning huquqiy bilim va qadriyatlarini rivojlantirishning samarali usullari ko'rib chiqiladi.

Huquqiy ong - bu fuqaro yoki jamiyat a'zolarining huquqiy normalar va qonun tizimi haqida bilimga ega bo'lishi, ularni qabul qilishi hamda hayotiy xatti-harakatlarda qo'llashga tayyor bo'lishidir. Ilmiy tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, huquqiy ong va huquqiy madaniyat bir butun jarayon sifatida qaraladi va yuqori huquqiy onglik jamiyatda huquqiy madaniyatni shakllantiradi, bu esa huquqiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.¹

Huquqiy madaniyat - fuqarolarning qonunlarga hurmat ko'rsatish, huquqiy qadriyatlarni qadrlash hamda huquqiy xatti-harakatlar madaniyati bo'lib, u jamiyatdagi qonun ustuvorligini ta'minlashda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Kuchli huquqiy madaniyat tartib-qoidalarni hurmat qilishni oshiradi va huquqiy nizomni saqlashda ijobiy rol o'ynaydi.²

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, fuqarolarning huquqiy ongini yuksaltirish va huquqiy madaniyatni rivojlantirish jarayoni huquqiy ta'lim orqali samarali amalga oshiriladi.

Ta'lim tizimi va jamiyatdagi huquqiy ta'lim resurslari fuqaroning huquqiy tushunchalarini chuqurlashtiradi hamda huquqiy qadriyatlar aziyatini oshiradi.³

Huquqiy madaniyatni yuksaltirishda davlat siyosati, fuqarolik jamiyati institutlari va ommaviy axborot vositalarining roli muhimdir, chunki ular jamiyatda huquqiy ongni targ'ib qiladi va fuqaroning huquqiy mas'uliyatini mustahkamlaydi.⁴

Shuningdek, ilmiy tadqiqotlar huquqiy ong va huquqiy madaniyat darajasi yuqori bo'lgan jamiyatda fuqarolarning huquqiy xatti-harakatlari ijobiy bo'lishini, bu esa huquqiy davlatni barpo etish, qonun ustuvorligini ta'minlash va ijtimoiy adolatni mustahkamlashga xizmat qilishini ko'rsatadi.⁵

Huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish jarayoni jamiyatda qonun ustuvorligini ta'minlash bilan chambarchas bog'liqdir. Fuqarolarning huquq va majburiyatlarga ongli munosabati davlat tomonidan qabul qilinayotgan qonun va qarorlarning amalda samarali ishlashiga xizmat qiladi. Huquqiy ong rivojlangan jamiyatda shaxslar qonun talablarini majburiyat sifatida emas, balki ijtimoiy zarurat va umumiy manfaat sifatida qabul qiladi.

¹ Iryna Varava, Legal Awareness as a Key of Forming a Law Culture. Scientific Works of Kyiv Aviation Institute. Tahlil huquqiy ong va huquqiy madaniyatning birligi va huquqiy madaniyatni shakllantirish bo'yicha.

² Legal Culture as a Key Factor in Ensuring the Rule of Law in the State. World Bulletin of Management and Law. Maqola huquqiy madaniyat va qonun ustuvorligi munosabatini yoritadi.

³ The Importance of Legal Awareness and Legal Culture in Legal Education and Education. Modern Science and Research.

⁴ Methods of Improving Legal Awareness and Legal Culture in the Development of Society. International Conference on Educational Discoveries and Humanities.

⁵ Raising Legal Awareness and Legal Culture in Youth Should Be Our Priority Goal!. Web of Scientist Journal.

Huquqiy madaniyat esa nafaqat huquqiy bilimlarning mavjudligi, balki ularni kundalik hayotda qo'llay olish, huquqbuzarliklarga murosasiz munosabatda bo'lish hamda adolat tamoyillariga sodiqlik bilan namoyon bo'ladi. Aynan shu jihatlar huquqiy davlatning ijtimoiy poydevorini mustahkamlaydi. Huquqiy madaniyatning yuksalishi jamiyatda ijtimoiy mas'uliyatni kuchaytirib, fuqarolar o'rtasida huquqiy tartibni saqlashga bo'lgan ichki ehtiyojni shakllantiradi.

Shu bois huquqiy ong va huquqiy madaniyatni rivojlantirish uzluksiz jarayon bo'lib, u ta'lim tizimi, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy muhit orqali bosqichma-bosqich amalga oshirilishi zarur. Bu jarayonning izchil olib borilishi huquqiy davlat barpo etishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, Huquqiy ong va huquqiy madaniyat jamiyatda qonun ustuvorligini mustahkamlash va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashning asosiy omillari hisoblanadi.

Fuqarolarning huquqiy bilim va qadriyatlarini rivojlantirish huquqiy madaniyatni shakllantiradi, bu esa huquqiy xatti-harakatlarni to'g'ri yo'naltiradi va huquqiy tartibni mustahkamlaydi.

Huquqiy madaniyat jamiyatdagi qonunlarga hurmatni oshiradi, ijtimoiy adolatni mustahkamlaydi va fuqaroning huquqiy mas'uliyatini kuchaytiradi. Shu sababli, huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish davlat siyosatining ustuvor vazifalaridan biri sifatida qaraladi.

Natijada, huquqiy ong va madaniyatning rivojlanishi huquqiy davlatni barpo etishning muhim sharti bo'lib, fuqarolarning qonun ustuvorligini qadrlashini oshiradi, ijtimoiy uyg'unlik va huquqiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Legal Culture as a Key Factor in Ensuring the Rule of Law in the State. World Bulletin of Management and Law. Maqola huquqiy madaniyat va qonun ustuvorligi munosabatini yoritadi.
2. Methods of Improving Legal Awareness and Legal Culture in the Development of Society. International Conference on Educational Discoveries and Humanities. Unda huquqiy madaniyatni yuksaltirish mexanizmlari ishlab chiqiladi.
3. Raising Legal Awareness and Legal Culture in Youth Should Be Our Priority Goal!. Web of Scientist Journal. Maqola huquqiy ong va madaniyat darajasi yuqori bo'lgan jamiyatda huquqiy barqarorlikning mustahkamlanishini ko'rsatadi.
4. Varava, I. Legal Awareness as a Key of Forming a Law Culture. Scientific Works of Kyiv Aviation Institute. Tahlil huquqiy ong va huquqiy madaniyatning birligi hamda huquqiy madaniyatni shakllantirish bo'yicha.
5. The Importance of Legal Awareness and Legal Culture in Legal Education and Education. Modern Science and Research. Unda huquqiy ta'limning huquqiy ong va madaniyatni shakllantirishdagi roli tahlil qilingan.